

Kamer der Volksvertegenwoordigers**Chambre des Représentants**

N° 183

ZITTINGSJAAR 1933-1934

VERGADERING
van 28 Maart 1934SÉANCE
du 28 Mars 1934

SESSION DE 1933-1934

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen, voor wat betreft de schadeloosstelling voor kwetsuren of gebrekkelijkheden door de miliciens in vredetijd opgelopen.

TOELICHTING**MEVROUW, MIJNE HEEREN,**

Als een werkgever mensen in zijn dienst neemt, dan is hij, door de wet van 24 December 1903, burgerlijk verantwoordelijk gesteld voor alle lichamelijke letsets die door werkongevallen bij zijn werknemer veroorzaakt kunnen worden. Het is niet aan te nemen dat de Staat die jonge mensen dwingt dienst te nemen in het leger, niet aan soortgelijke verantwoordelijkheid zou zijn onderworpen.

Ook niet dat die burgerlijke verantwoordelijkheid, parallel met die van den privaten werkgever, niet duidelijk in een wet van sociale verzekering ten gunste van de dienstplichtige burgers nauwkeurig zou worden vastgesteld.

Practisch is dat thans het geval niet. Er bestaat geen speciale wet op de militaire invaliditeit van den dienstplichtigen burger in vredetijd : men past op hem, bij wijze van analogie, bepalingen toe, die hoofdzakelijk bedoeld worden tot regeling van het pensioenstatuut van den beroepsmilitair. Dat is een leemte in de Belgische wetgeving, die dringend moet worden aangevuld.

Tusschen de sociale verzekering van den werknemer tegen arbeidsongevallen en de huidige toepassing van de militaire pensioenwetten op den dienstplichtigen burger, bestaan een aantal aanzienlijke verschillen :

1° De dienstplichtige burger kan een invaliditeitspensioen bekomen, wegens lichamelijke letsets, voortgesproten, niet enkel uit ongevallen van den militairen dienst, doch ook wegens ziekten waarvan het bewijs geleverd wordt dat zij veroorzaakt werden, hetzij tijdens den dienst, hetzij tijdens en door den dienst.

In dit opzicht maakt de militaire pensioenwet op de ongevallenwet van 24 December 1903 een aanzienlijke vooruitgang, heelalmaal in overeenstemming met de ontwikkeling van een gezonde sociale wetgeving. Men zou trouwens niet beseffen dat een dienstplichtige burger wel zou kunnen vergoed worden wegens een chronisch letsel, door verstuiting van

PROPOSITION DE LOI

modifiant les lois coordonnées sur les pensions militaires en ce qui concerne la réparation à accorder pour blessures ou infirmités contractées par les miliciens en temps de paix.

DÉVELOPPEMENTS**MADAME, MESSIEURS,**

En vertu de la loi du 24 décembre 1903, tout employeur embauchant des ouvriers est tenu civilement responsable de toutes lésions corporelles résultant d'accidents survenus aux ouvriers au service de leur employeur. Il est inadmissible que l'Etat qui *constraine* les jeunes gens à prendre service à l'armée ne soit pas soumis à une responsabilité semblable.

De même il est inadmissible que cette responsabilité civile, parallèle à celle de l'employeur priyé, ne soit pas établie d'une façon nette par une loi d'assurance sociale en faveur des miliciens.

Pratiquement, ce n'est pas le cas à l'heure actuelle. Il n'y a pas de loi spéciale sur l'invalidité militaire pour le milicien du temps de paix : on lui applique, par analogie, des dispositions ayant essentiellement pour but de régler le statut de la pension du militaire de carrière. C'est une lacune dans la législation belge qui doit être comblée sans tarder.

Il existe des divergences notables entre l'assurance de l'ouvrier contre les accidents de travail et l'application actuelle, en ce qui concerne les miliciens, des lois sur les pensions militaires.

1° Le milicien peut obtenir une pension d'invalidité pour lésions corporelles résultant non seulement d'accidents du service militaire, mais aussi pour des maladies qui sont prouvées avoir été causées soit durant le service, soit durant et par le fait du service.

Sous ce rapport, la loi sur les pensions militaires marque un progrès appréciable sur la loi sur les accidents de travail du 24 décembre 1903, en parfaite concordance avec le développement d'une législation sociale saine. D'ailleurs, on ne concevrait pas qu'un milicien puisse être indemnisé pour une lésion chronique causée en se foulant le pied ou le pouls au cours

voet of pols bij een of ander oefening, terwijl hij niet zou kunnen schadeloos gesteld worden wegens een longlering, die bewezen is opgedaan te zijn, ten gevolge van verkoudheid op bevolen wacht.

Behalve dat aanzienlijk voordeel, zijn de militaire pensioenwetten, in sociaal opzicht, ver ten achter bij de ongevallenwet van 24 December 1903. En voer eerst wat betreft :

2° Den termijn, gedurende welken een aanvraag tot vergoeding kan ingediend worden.

De ongevallenwet van 24 December 1903 voorziet een normalen termijn van drie jaar, vanaf den dag waarop het ongeval is voorgekomen. Merk wel op dat het hier gaat om een ongeval, 't is te zeggen een plotselinge inwerking van een uitwendig feit dat onmiddellijk — en meest altijd onmiddellijk waarnembaar — schade toebrengt aan het menschelijk lichaam.

Het slachtoffer van een ongeval weet altijd wat hem is overkomen en zijn behandelende dokter kan, na weinige weken, met besliste zekerheid oordeelen of al dan niet een chronisch letsel veroorzaakt werd, en in hoeverre dat chronisch letsel de geschiktheid tot arbeid levenslang zal verminderen. En toch voorziet de ongevallenwet van 24 December 1903 een termijn van drie jaar om een ontvankelijke aanvraag in te dienen.

Waar, naast de ongevallen, ook ziekten in een invaliditeitswet begrepen zijn, zou uiteraard een langere termijn voor het indienen van geldige aanvragen moeten openstaan. Immers, vele ziekten vertoonen een langdurig tijdsperiode van zoogenaamde incubatie : gedurende langen tijd wordt door de meest schrandere geneesheeren getwijfeld of de ziekte inderdaad bestaat, of zij een chronisch karakter, met werkongeschiktheid, zal achterlaten. Het ligt dus voor de hand dat, in dergelijk geval, een wettelijke termijn van minstens drie jaar voor het indienen van geldige aanvragen in de wet zou worden bepaald.

Nochtans, voorziet het Koninklijk besluit van 14 November 1923 dat de dienstplichtige burger zijn aanvraag tot vergoeding moet doen, *vooraleer den dienst te verlaten*. Die maatregel wordt slechts in hoeverre gemilderd, dat een uitsonderlijke termijn van één jaar wordt toegestaan, op voorwaarde dat de opgelopen werkongeschiktheid tijdens dat jaar eerst aan den dag komt of verergert.

3° De wet op de arbeidsongevallen voorziet een forsair stelsel, waardoor de twee derde van de zoogenaamde vergoeding aan den gesinistreerden werkmannen wordt toegestaan, telkens deze dat forsair stelsel inroeft, omdat het hem onmogelijk is, volgens de voorschriften van het burgerlijk wetboek, de rechtstreeksche aansprakelijkheid van zijn werkgever te bewijzen. Om zich aan de forsair vergoeding te kunnen onttrekken, moet van zijn kant de werkgever streng bewijzen dat het ongeval te wijten is aan een of ander moreele schuld van den werknemer zelf.

d'un exercice quelconque, alors qu'il ne pourrait être indemnisé pour une tuberculose pulmonaire causée manifestement par refroidissement en service de garde commandé.

Cet avantage appréciable mis à part, les lois sur les pensions militaires retardent de loin au point de vue social sur la loi sur les accidents du 24 décembre 1903. En premier lieu en ce qui concerne :

2° Le délai durant lequel une demande d'indemnité peut être introduite.

La loi sur les accidents du 24 décembre 1903 prévoit un délai normal de trois ans, à partir du jour de l'accident. Remarquons qu'il s'agit en l'occurrence d'un accident, c'est-à-dire de l'action brusque d'un facteur extérieur provoquant immédiatement — et le plus souvent de façon immédiatement perceptible — une lésion corporelle.

La victime d'un accident sait toujours ce qui vient de lui arriver, et son médecin traitant est à même de constater, au bout de quelques semaines, de façon absolument certaine, s'il y a, oui ou non, lésion chronique, et dans quelle mesure cette lésion chronique est de nature à diminuer définitivement la faculté de travail. Et pourtant, la loi sur les accidents du 24 décembre 1903 prévoit un délai de trois ans pour l'introduction d'une demande recevable.

Si, à côté des accidents, il est également question de maladies dans une loi sur les invalidités, il importeraît, de ce fait, de conceder un plus long délai pour l'introduction valable des demandes. En effet, nombre de maladies présentent une longue période d'incubation : pendant longtemps, les médecins les plus expérimentés doutent si la maladie existe réellement, ou si elle conservera un caractère chronique, avec incapacité de travail. Il va donc de soi, que dans des cas de l'espèce un délai légal de trois ans au minimum devrait être fixé dans la loi pour l'introduction valable des demandes.

L'arrêté royal du 14 novembre 1923 prévoit pourtant que le milicien doit introduire sa demande d'indemnité, *avant de quitter le service*. Cette mesure n'est atténuée qu'en ce qu'un délai d'un an est accordé à condition que l'incapacité de travail se soit déclarée, manifestée ou aggravée dans le courant de cette année.

3° La loi sur les accidents du travail prévoit un système forsair, d'après lequel les deux tiers de la dite indemnité sont octroyés à l'ouvrier, lorsqu'il invoque le régime forsair, parce qu'il se trouve dans l'impossibilité de prouver, conformément aux prescriptions du code civil, la responsabilité directe de son employeur. Pour pouvoir se soustraire à l'indemnité forsair, l'employeur doit, de son côté, prouver de façon précise que l'accident est dû à l'une ou l'autre faute morale de l'ouvrier lui-même.

Ook deze beginselen zouden op de invaliditeit van den dienstplichtigen burger dienen te worden toegepast.

Een gedwongen soldaat, in vredetijd, loopt tijdens zijn militairen dienst een of ander invaliditeit op. Wettelijk zouden er drie gevallen dienen onderscheiden te worden :

a) Ofwel wordt bewezen dat de bevolen dienst oorzaak of aanleiding geweest is van de opgebroken invaliditeit. En dan moet de Staat gehouden zijn tot volledige schadeloosstelling (dit geval is voorzien bij art. 7 van de bestaande militaire pensioenwetten);

b) Ofwel wordt bewezen dat de gesinistreerde zelf, door onvoorzichtigheid of anderszins aanleiding gegeven heeft tot de opgebroken invaliditeit. In dat geval moet hij zelf de gevolgen van zijn eigen handelingen dragen;

c) Ofwel wordt noch de aansprakelijkheid van den dienst, noch die van den invalide zelf onomstootbaar bewezen. En dan komt het principe van sociale verzekering volop in aanmerking : het forsair stelsel, waardoor, door een wettelijke veronderstelling, de aansprakelijkheid tusschen den Staat en den dienstplichtige wordt gedeeld.

Bij arbeidsongevallen wordt thans die aansprakelijkheid voor de twee derde op den werkgever en voor één derde op den werknemer gelegd. In artikel 12 voeren de bestaande invaliditeitswetten het principe in van een verdeeling om de helft. Wij kunnen zulks aanvaarden, op voorwaarde dat genoemd forsair stelsel van toepassing zou zijn telkens niet voldoende bewezen wordt, hetzij dat de militaire dienst, hetzij dat de dienstplichtige de oorzaak geweest is van het opgebroken lichamelijk letsel was.

Artikel 9 van het Koninklijk besluit van 14 November 1923 voorziet dat de pensioencommissies kunnen voorstellen dat een militair van de wegens laattijdige indiening van zijn aanvraag opgebroken uitsluiting, zou ontheven worden, wanneer die laattijdigheid te wijten is aan van den wil van belanghebbenden onafhankelijke omstandigheden van overmacht. De wettelijke voorschriften eischen dus vanwege den militair (oud-strijder of milicien in vredetijd), dat hij door overmacht verhinderd geweest is tijdig een aanvraag te doen.

Aan den anderen kant wordt die eisch geenszins gesteld aan de burgerlijke oorlogsslachtoffers, ten gunste van wie de Rechtbanken voor Oorlogsschade ontheffing van verval wegens laattijdigheid van de aanvraag kunnen uitspreken, indien vaststaat dat de oorzaak van die laattijdigheid onafhankelijk is van den wil van den belanghebbende (art. 9 van de *Samengeordende Wetten op de Burgerlijke Oorlogsslachtoffers*).

Wij zijn van meening dat deze laatste bepaling, ook ten opzichte van de militairen in vredetijd kan volstaan.

Ces principes devraient également être d'application en matière d'invalidité des miliciens.

Un milicien peut contracter, en temps de paix, l'une ou l'autre invalidité pendant son service militaire. Légalement, trois cas seraient à envisager :

a) Ou bien il est démontré que le service commandé a été la cause directe ou indirecte de l'invalidité contractée. Et alors l'Etat est tenu à réparation complète (ceci est le cas prévu à l'art. 7 des lois existantes sur les pensions militaires);

b) Ou bien il est démontré que le sinistré lui-même, à la suite d'une imprudence ou autrement, a provoqué l'invalidité. Dans ce cas il doit porter les conséquences de ses propres actes;

c) Ou bien, ni la responsabilité du service, ni celle de l'invalide lui-même n'est établie d'une façon irréfutable. Alors le principe de l'assurance sociale entre en pleine considération : le système forfaitaire en vertu duquel la responsabilité est départagée, par présomption légale, entre l'Etat et le milicien.

En cas d'accident cette responsabilité incombe, à l'heure actuelle, pour les deux tiers à l'employeur et pour un tiers à l'ouvrier. Les lois d'invalidité en vigueur introduisent dans leur article 12 le principe du partage par moitié. Nous pouvons admettre ce principe à condition que ce système forfaitaire s'applique chaque fois qu'il n'est pas établi suffisamment, que soit le service militaire, soit le milicien ait causé la lésion corporelle.

L'article 9 de l'arrêté royal du 14 novembre 1923 prévoit que les commissions d'invalidité peuvent proposer qu'un militaire soit relevé de la déchéance encourue lorsque l'introduction tardive de la demande est due à des circonstances de force majeure, indépendantes de la volonté de l'intéressé. Les dispositions légales exigent donc de la part du militaire (ancien combattant ou milicien en temps de paix) qu'il ait été empêché par force majeure de faire valoir ses droits en temps opportun.

D'un autre côté, cette condition n'est nullement requise de la part des victimes civiles de la guerre, en faveur de qui les tribunaux de Dommages de guerre peuvent prononcer le relèvement de la déchéance, s'il est établi que la cause de l'introduction tardive est indépendante de la volonté de l'intéressé (art. 9 des *Lois coordonnées sur les Victimes civiles de la Guerre*).

Nous estimons que cette dernière disposition peut suffire également pour les miliciens en temps de paix.

Tevens zijn wij van meening dat bovenstaande principes absoluut gezond zijn en ten onrechte in de bestaande invaliditeitswetten werden over het hoofd gezien.

Wij hebben de eer daarom onderstaand wetsvoorstel ter tafel te leggen :

E. BLAVIER.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Aan de samengeordende wetten op de militaire pensioenen wordt onderstaande wijziging gebracht :

« Art. 12. — De kwetsuren of lichaamsgebreken voorzien bij artikel 7 geven recht op een verminderd pensioen, wanneer zij *ontstaan, aan den dag komen of veroorzaakt worden* gedurende den dienst, maar niet door den dienst, mits genoegzaam blijkt dat de oorzaken van deze kwetsuren of lichaamsgebreken onafhankelijk zijn van den wil van den belanghebbende.

» Voor de militairen die vóór den wapenstilstand, den veldtocht 1914-1918 hebben medegemaakt, doet de verergering van vroeger bestaande kwetsuren, lichaamsgebreken of ziekten eveneens het recht ontstaan op het beperkt pensioen, indien deze verergering zich heeft voorgedaan tusschen 1 Augustus 1914 en 30 September 1919. »

Art. 2.

Aan het Koninklijk besluit van 14 November 1923 wordt onderstaande wijziging toegebracht :

« Art. 9. — Ieder militair die rechten op een invaliditeitspensioen verlangt te doen gelden, kan zulks doen, langs den hiërarchieken weg, vooraleer hij den dienst verlaat.

» Wanneer hij zijn gebeurlijke rechten niet heeft doen gelden, of wanneer hij ze heeft doen gelden, doch niet aangestast bevonden werd van een invaliditeit, van aard om het verleenen van een pensioen te rechtvaardigen, krijgt hij *drie* jaar tijd, te rekenen vanaf den dag waarop hij huiswaarts werd gezonden, om zijn rechten te doen gelden.

» Hetzelfde uitstel van *drie* jaar wordt verleend aan den militair met een invaliditeitspensioen om de rechten te doen gelden, wegens een ander lichaamsgebrek dan dit welk het toekennen van dit pensioen heeft gerechtvaardigd.

» De belanghebbende moet zijn gemotiveerde aanvraag sturen, hetzij tot zijn korpsoverste, hetzij tot den Minister van Landsverdediging, en het pensioen of de pensioensverhoging gaat in vanaf den eersten dag der maand waarin de aanvraag werd ingediend.

» De in uitvoering van artikel 67 der samengeordende wetten op de militaire pensioenen aangestelde

Nous estimons aussi que les principes ci-dessus sont parfaitement sains et qu'ils ont été omis à tort dans les lois sur les pensions en vigueur.

C'est ce qui nous incite à déposer la présente proposition de loi.

E. BLAVIER.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

La modification suivante est apportée aux lois coordonnées sur les pensions militaires :

« Art. 12. — Les blessures ou infirmités prévues à l'article 7 donnent droit à une pension réduite lorsqu'elles se sont *déclarées, manifestées ou ont été causées* durant le service, mais non par le fait du service, pourvu qu'il soit constaté que les causes de ces blessures ou infirmités sont indépendantes de la volonté de l'intéressé.

» Pour les militaires ayant pris part à la campagne de 1914-1918 antérieurement à l'armistice, l'aggravation de blessures, infirmités ou maladies préexistantes, ouvre également le droit à la pension réduite, si cette aggravation place son origine entre le 1er août 1914 et le 30 septembre 1919. »

Art. 2.

La modification suivante est apportée à l'arrêté royal du 14 novembre 1923 :

« Art. 9. — Tout militaire qui désire revendiquer des droits à une pension d'invalidité, peut les faire valoir, par la voie hiérarchique, avant de quitter le service.

» Lorsqu'il n'a pas fait valoir ses droits éventuels, ou lorsque, les ayant fait valoir, il n'a pas été reconnu, atteint d'une invalidité susceptible de justifier l'octroi d'une pension, il lui est accordé un délai de *trois* ans, à dater du jour de son renvoi dans ses foyers, pour revendiquer ses droits.

» Le même délai de *trois* ans est accordé au militaire qui a été admis à une pension d'invalidité, pour faire valoir les droits dérivant d'une infirmité autre que celle qui motive l'octroi de cette pension.

» L'intéressé doit adresser sa demande motivée, soit à son chef de corps, soit au Ministre de la Défense Nationale, et la pension ou la majoration de pension prend cours à dater du premier du mois dans lequel la demande a été introduite.

» Les commissions instituées en exécution de l'article 67 des lois coordonnées sur les pensions militaires

commissies, kunnen, bij een behoorlijk gemotiveerd verslag, voorstellen dat een militair van de opgelopen uitsluiting ontheven worde, wanneer het laattijdig indienen van de aanvraag te wijten is aan van den wil van den belanghebbende onafhankelijke omstandigheden.

» Art. 26. — Wordt geschrapt. »

Art. 3.

Ieder militair, die binnen een termijn van drie jaar nadat hij huiswaarts werd gezonden, een aanvraag deed, en afgewezen werd, wegens laattijdigheid van die aanvraag, kan de herziening van zijn geval bekomen. Uit dien hoofde eventueel te verleenen pensioenen zullen echter slechts kunnen ingaan vanaf 1 Januari 1933.

peuvent proposer, dans un rapport dûment motivé, de relever un militaire de la déchéance encourue, lorsque l'introduction tardive de la demande est due à des circonstances indépendantes de la volonté de l'intéressé.

» Art. 26. — Est abrogé. »

Art. 3.

Tout militaire qui a, endéans un délai de trois ans après son renvoi dans ses foyers, fait une demande, et a été débouté pour demande tardive, peut obtenir la révision de son cas. Les pensions à accorder éventuellement de ce chef ne pourront cependant prendre cours qu'à partir du 1er janvier 1933.

E. BLAVIER.

A. VAN HOECK.

L. JORIS.

L. DELWAIDE.

J. NÈVES.

J. BOEDT.